

Sp. zn. 1583/2016/VOP/KK-9882/2017
Datum 31. května 2017

Vážená paní
Mgr. Michaela Marksová
ministryně
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Na Poříčním právu 1/376
128 01 Praha 2

Vážená paní ministryně,

dovoluji si Vás požádat o zajištění nápravy v důchodové záležitosti paní A., r. č. aaa, bytem xxx.

Paní A. byla v roce 2004 diagnostikována roztroušení skleróza. Invalidní důchod jí byl přiznán a vyplácen do 22. 9. 2010. Opětovně byla uznána invalidní až od 10. 2. 2014, nárok na invalidní důchod jí však nevznikl, jelikož v rozhodném období získala jen 4 roky a 244 dnů pojištění.

V záležitosti paní A. jsem provedla šetření postupu České správy sociálního zabezpečení (dále také jen „ČSSZ“) při rozhodování o stanovení data vzniku invalidity stěžovatelky. Po posouzení věci jsem dospěla k závěru, že ČSSZ pochybila. Postup ČSSZ je zhodnocen v přiložené zprávě o šetření a v závěrečném stanovisku. Ohledně zjištěných pochybení jsem ČSSZ navrhla opatření k nápravě. Protože ČSSZ mnou navržená opatření nepřijala, využívám svého oprávnění, daného mi ustanovením § 20 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, a dovoluji si Vás požádat o zjednání nápravy. Níže Vás seznámím se svými konkrétními poznatky, na jejichž podkladě činím tento krok.

Stanovení data vzniku invalidity

V průběhu mého šetření ČSSZ dala podnět k provedení mimořádné kontrolní lékařské prohlídky s tím, že za významné zhoršení lze považovat již výraznější zvýšenou celkovou únavnost, pokračující slabost pravé dolní končetiny se zkrácením dosahu chůze z několika km na cca 500 m, sfinkterové obtíže ve smyslu urgentní mikce až urgentní inkontinence, což lze konstatovat již odborným nálezem neurologickým ze dne 11. 7. 2013, které by tedy bylo možné považovat za nový vznik invalidity prvního stupně.

Mimořádná kontrolní lékařská prohlídka proběhla dne 21. 6. 2016. V jejím rámci bylo datum vzniku invalidity posunuto ke dni 13. 1. 2014 (tj. ke dni ambulantní zprávy z neurologie, ve které je výslovně uvedeno, že od poslední kontroly je stav stěžovatelky bez nových neurologických příznaků). Nárok na invalidní důchod stěžovatelce ani tak nevznikl, jelikož v rozhodném období získala jen 4 roky a 272 dnů pojištění.

Ve zprávě o šetření ze dne 19. 9. 2016 jsem konstatovala pochybení orgánů správy sociálního zabezpečení spočívající v neúplnosti a nepřesnosti posudků o invaliditě stěžovatelky, jelikož ani výsledek mimořádné kontrolní lékařské prohlídky jsem neshledala přesvědčivým.

ČSSZ se s mými závěry neztotožnila, proto jsem dne 6. 4. 2017 vydala závěrečné stanovisko, v němž jsem jí navrhla jako vhodné opatření k nápravě provedení další mimořádné kontrolní lékařské prohlídky. ČSSZ tuto prohlídku nenařídila.

Zásadní a dosud nevyjasněnou otázkou tohoto případu je, jaký byl pokles pracovní schopnosti paní A. v období od 11. 7. 2013 do 13. 1. 2014.

V případě paní A. bylo již v nález ze dne 1. 8. 2013 popsáno zhoršení celkového zdravotního stavu stěžovatelky včetně psychiky s nutností opětovné indikace antidepresiv, výraznější únavový syndrom i slabost pravé dolní končetiny.

V posudkové dokumentaci postrádám nálezy zachycující průběh léčby paní A. v období půl roku před stanoveným datem vzniku invalidity, ačkoli stěžovatelka v září 2013 prodělala mozečkovou ataku, v říjnu 2013 uroinfekci, v listopadu 2013 byla vyšetřením MRI prokázána 3 nová ložiska a v prosinci 2013 měla virovou infekci (opar rtu). Informace o těchto změnách zdravotního stavu stěžovatelky jsou patrné až z nálezů z ledna a února 2014.

Na základě těchto skutečností jsem dospěla k závěru, že lékařská posudková služba okresní správy sociálního zabezpečení nepostupovala správně, když si pro účely posouzení invalidity paní A. neobstarala kompletní zdravotnickou dokumentaci z její ambulantní neurologické léčby. Nedošlo tak ke shromáždění úplné zdravotnické dokumentace týkající se vývoje zdravotního stavu stěžovatelky, zejména pak progresu projevů onemocnění RS, ale též dyspeptických, urologických a psychických obtíží. Jelikož v předloženém případě nebyl náležitě zjištěn skutkový stav, posouzení zdravotního stavu stěžovatelky nepovažuji za přesvědčivé.

Nevydání rozhodnutí

V rámci šetření jsem též narazila na běžnou praxi ČSSZ, s níž se nemohu ztotožnit. ČSSZ při změně data vzniku invalidity, která nemá vliv na změnu nároku, nezahajuje změnové řízení, jež by bylo ukončeno vydáním rozhodnutí.

Dle ústředního ředitele ČSSZ nelze postupovat dle ustanovení § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, jelikož data vzniku invalidity neměla vliv na vznik nároku na invalidní důchod a k vypracování posudku nedošlo v rámci řízení o žádosti.

Určení nového data vzniku invalidity je zásadní skutečností pro posouzení podmínek vzniku nároku na invalidní důchod, a to ve smyslu stanovení jiného rozhodného období a ověření možnosti získání potřebné doby pojištění pro vznik nároku na důchod. I v případě, že by nárok na dávku nevznikl, je potřeba tyto důvody podat formou rozhodnutí, nikoliv pouze neformálním přípisem, který však sám o sobě může zasáhnout do veřejných subjektivních práv stěžovatelky, a to kupříkladu deklarací nového rozhodného období a nových podmínek pro možné získání nároku (např. dobrovolnou účastí). Takovým postupem by navíc došlo ke zkrácení procesních práv žadatelky.

Vydání změnového rozhodnutí navíc nepovažuji za rozšiřující výklad zákonných podmínek vzniku nároku na důchod, jenž by byl v rozporu se zájmy ostatních pojištěnců, jak ve svém

vyjádření odkazem na nález Ústavního soudu¹ naznačil ústřední ředitel ČSSZ. Vydávání změnového rozhodnutí by zajisté nepoškodilo ostatní pojištěnce, ale spíše naopak bylo v zájmu ochrany procesních práv všech pojištěnců.

Vážená paní ministryně, v souladu s výše uvedeným ustanovením zákona o veřejném ochránci práv se ve věci paní A. obracím na Vás a prosím, abyste se vyjádřila k postupu orgánů sociálního zabezpečení při stanovování dne vzniku invalidity stěžovatelky a přijala opatření k nápravě spočívající v provedení mimořádné kontrolní lékařské prohlídky s posouzením možnosti stanovení dřívějšího data vzniku invalidity. Za tímto účelem navrhuji oslovit odborné lékaře, v jejichž péči byla paní A., za účelem zapůjčení kompletní zdravotnické dokumentace (zejména dokumentace z období od července 2013 do ledna 2014). Ve věci vydávání změnových rozhodnutí Vás žádám, abyste ČSSZ uložila odstranit nečinnost a vydat rozhodnutí, a napomohla tak ke zjednání nápravy. Uvítám, pokud Vaše vyjádření obdržím do 60 dnů ode dne doručení tohoto dopisu.

Děkuji Vám za spolupráci a jsem s pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Přílohy

Zpráva o šetření

Odpověď ČSSZ na zprávu o šetření

Závěrečné stanovisko

Odpověď ČSSZ na závěrečné stanovisko

1 Nález Ústavního soudu ze dne 12. 12. 2000, sp. zn. II ÚS 376/2000.